

Celostátní vědecká studentská konference Historie 2024 (zpráva z konference)

Ve dnech 25. a 26. dubna 2024 se Ústav historických věd FF UPCE zhostil organizace Celostátní studentské vědecké konference (dále CSVK) Historie 2024. Tradiční akce, v jejímž pořádání se každoročně již od roku 1997 střídají vysokoškolská pracoviště, zavítala na Univerzitu Pardubice po deseti letech. Minulý ročník 2023 proběhl na Ostravské univerzitě.

Na letošní konferenci vyslalo své zástupce čtrnáct univerzitních pracovišť, většinou z filozofických fakult. Pedagogické fakulty byly zastoupeny minimálně. Každá katedra mohla dle pravidel soutěže vyslat maximálně dva reprezentanty. V převážné většině se jednalo o studenty navazujícího magisterského studia, ale našli se i studenti teprve dokončující bakalářské práce. Široké zaměření prací, s tématy spadajícími do epoch od vrcholného středověku až po soudobé dějiny, umožnilo prezentaci různých historiografických přístupů a metod. Dominovala témata z českého a moravského prostředí, nicméně několik prací mělo i přesah do zahraničí. Obecně lze konstatovat, že v letošním ročníku převažovaly práce ze starších dějin, především doby raného novověku.

Studentské vědecké soutěže kombinují formát konference a soutěže. Dvacet šest studentů prezentovalo výsledky svého výzkumu kombinovanou formou – soutěžními pracemi a prezentacemi na konferenci. Soutěžní práce v rozsahu maximálně třiceti stran studenti odevzdali dva měsíce před konferencí a s předstihem obdrželi dva oponentské posudky (jeden zajistilo vysílací pracoviště, druhý organizátor konference). Na základě posudků měli ještě možnost upravit své konferenční prezentace.

Studenti si ověřili své schopnosti prezentovat odborný text před akademickým publikem a současně se snažili přesvědčit porotu, že jejich práce je hodna ocenění. Hodnotící komise složená ze zástupců zúčastněných institucí neměla při závěrečném výběru nejlepších prací jednoduchou úlohu. Zavládla shoda, že letošní úroveň prezentovaných prací byla velmi vysoká. Studenti v prezentacích prokázali vysokou míru nadšení pro obor, přičemž dokázali obratně reagovat na podnětné otázky publika složeného nejen z členů hodnotící komise a ostatních soutěžících, ale také z akademiků a studentů hostujícího pracoviště.

V pátek 26. dubna, na závěr jednání, třináctičlenná hodnotící komise stanovila v tajném hlasování pořadí soutěžních prací. Na rozdíl od Ostravy v roce 2023, kdy se o první místo podělilo několik soutěžících, letos soutěž našla jednoho vítěze. Stal se jím Martin Wolf z Ústavu českých dějin FF UK s prací nazvanou „*Čech je jako býk a myš*.“ *Vnímání Čechů ve středověkých „katalogích národů“*. Tato studie se zabývala tzv. *proprietates gentium*, tedy seznamy vlastností a cností národů, a jejich rolí v utváření etnické identity ve středověku. Přestože se mělo původně jednat o texty spíše náboženské, představují velmi cenný a opomíjený pramen silně ovlivněný ústní kulturou a zrcadlící dobové nálady od konce

10. století. Martin Wolf v práci sledoval vývoj těchto latinských textů od exegeticky zaměřených textů k marginálním humorným veršům a analyzoval jejich vztah ke stereotypům o Čechách, zejména negativním charakteristikám jako žrout, piják a zloděj, které přetrvaly od 13. století až do období raného novověku. Autor také zkoumal etymologickou tradici, která přispěla ke vzniku slovní hříčky o býku a myši, a jak tyto texty odrážely dobové názory a postoje.

O druhé místo se podělili tři studenti. Štěpánka Grunová z Historického ústavu FF MU v Brně zaujala prací *Identita osvěcenského kněze: (Ex)premonstrát a josefinista Norbert Řehoř Korber*. V ní představila osobnost louckého premonstráta a knihovníka, přičemž analyzovala jeho korespondenci z let 1782–1787, čítající téměř dvě stě dopisů, jež odhalují jeho osvěcenské a reformní postoje. Korber byl v duchu josefinismu silně kritický k mnichům, prelátům a obecně k církevním řádům. Současně choval téměř bezmeznou důvěru k biskupům, které považoval za základ reformované církve. Studie Štěpánky Grunové přinesla nové poznatky o propojení moravského kléru s osvěcenskými kruhy v období josefinismu a poskytla zajímavý profil horlivého zastávce reformu v klášterním prostředí.

Dalším držitelem druhého místa se stal Daniel Kadlec z Ústavu českých dějin FF UK v Praze. Jeho referát *Horlivý kaplan na Vysočině: Příspěvek k dějinám rekatolizace* zkoumal rekatolizační úsilí na Moravě v 18. století. Prostřednictvím mikrohistorické analýzy působení kněze Jana Kořisky na faře v Novém Městě na Moravě odhalil rozdíly v přístupu jednotlivých duchovních a státních úřadů k rekatolizaci. Na rozdíl od ostatních duchovních, kteří často přehlíželi tajné nekatolíky ve farnosti na Českomoravské vrchovině, bylo působení Kořisky velmi radikální, tvrdé a projevovalo se mimo jiné zabavováním knih i perzekucí heretiků. Příspěvek čerpající z široké škály archivních pramenů z církevního i světského prostředí přinesl nové pohledy na povahu osvěcensství a rekatolizace v Habsburské monarchii.

Třetím oceněným byl Josef Müller z Historického ústavu FF MU v Brně. Ten ve své práci *Barokní obora v 18. století. Příklad Valdštejska* analyzoval multifunkční roli obory Valdštejsko na hranici bělského a dokeského panství rodu Valdštejnů. Ve studii pracoval s několika přístupy, které je možné využít při výzkumu obornictví a zaměřil se na tři klíčové aspekty, díky kterým představil komplexní pohled na význam této obory pro panství Valdštejnů. Reprezentační aspekt přímo souvisí s proměnou samotné stavby i jejím využitím majiteli panství. Hospodářský aspekt zase rozebírá hospodářskou činnost v obore, od produkce zvěřiny až po těžbu dřeva. Autor neopomenul ani aspekt sociální, a vnímal oboru jako sídelní jednotku, přičemž se zaměřil na stálé obyvatelstvo obory a jejich role.

Vystupující, kteří se se svými příspěvky umístili na prvních čtyřech místech, obdrželi od organizátorů hmotné dary, mimo jiné v podobě aktuálních historiografických monografií. Současně s výsledky soutěže byla vyhlášena i Cena Josefa Šusty, kterou uděluje Sdružení historiků ČR. Získal ji Jan Strupek z Katedry pomocných věd historických a archivnictví FF UK za text *Husitští adamité. Obraz nepřítelů v zajetí tradičních představ středověkého člověka*.

Neméně zajímavé a inspirativní příspěvky prezentovali studenti, kteří se umístili dalších místech. Rozhodnutím hodnotící komise bylo vybráno celkem třináct prací, které budou otištěny v konferenčním sborníku. Mezi nimi převážila témata z raného novověku. Jejich zaměření ukazuje na zájem studentů o sociální dějiny medicíny, církevní a kulturní dějiny a sociální historii. Z prvního okruhu se jednalo o práce *Calendarium perpetuum oeconomicum Simeona Partlicia (ca 1590–1640) ve světle soudobého vědění o tělesném zdraví* Lucie Bajerové a Karolíny Moravcové *Učitel a jeho žák: Prostředky proti moru v tištěném díle Jana Černého (ca 1456–1530) a Jana Choceňského (ca 1494–1545)*. Na pole církevních dějin vstoupili českobudějovičtí studenti – Jan Schwarz (Historický ústav FF JU) zaujal publikum s tématem *Triumf mučedníka zpovědního tajemství nad českým Neronem. Vytváření ideálního barokního těla v alegorické řeči svatojánských slavností* a František Šulista (ze stejného pracoviště) vystoupil s referátem *Symbolika katolické mše v bělohorské době*. Velmi volně k nim můžeme přiřadit i výrazně odlišně koncipovaný příspěvek Květy Šteflové (Katedra pomocných věd historických a archivnictví FF UK v Praze) *Bible Zamojských a české překlady bible do první poloviny 15. století*. Z bloku raně-novověkých referátů musíme ještě zmínit úspěšné práce Václava Vilda (Katedra pomocných věd a archivnictví FF UJEP v Ústí nad Labem) *Zaniklá ves Bytče na černokosteckém panství v průběhu 17. století* a Kristýny Václavkové (Katedra historie FF UPOL v Olomouci) *Recidivisté na panství Židlochovice v letech 1757–1782*.

Do kategorie kulturních a sociálních dějin, s výraznou orientací na paměťová studia, spadal příspěvek Barbory Jánské (Ústav hospodářských a sociální dějin FF UK v Praze) *Prožité a viděné. Hraběnka Marie Terezie Collalto e San Salvatore, její rod a doba v egodokumentech*. Referát Barbory Jánské představoval jeden z poměrně řídkých exkurzů do dějin 20. století. Navzdory často deklarovanému dominantnímu zájmu studentů o moderní dějiny, z příspěvků na konferenci bychom do ryze soudobých dějin mohli zařadit pouze dva. Za specifický případ lze označit referát Petra Bláhy (Ústav archivnictví a pomocných věd historických FF JU v Českých Budějovicích) *Hřbitov s kostelem Nejsvětější Trojice a jeho historická přeměna z pohřebiště na pietní park s koncertní a výstavní síní*. Příspěvek zasahující do dějin památkové péče časově pokrýval téměř celé 20. století. Jakkoli na konferenci převažovala témata z českých a moravských dějin, bylo potěšující vidět i snahu studentů vydat se na pole obecných dějin. Zde můžeme jmenovat příspěvek Jakuba Frynty (Ústav světových dějin FF UK) *O sovětské moci na Ukrajině. Bolševická vize a koncepce národní reformy (1919–1920)*.

CSVK Historie 2024 pořádaná Ústavem historických věd FF UPCE byla přehlídkou kvalitních a inovativních studentských prací i ukázkou dynamického a nadějného vývoje české historiografie. Vystoupení studentů prokázala, že mladí historici mají schopnost kriticky analyzovat historické události, přinášet nové interpretace a objevovat dosud

neprobádaná témata. Vyzdvihnout je třeba prezentování příspěvků před početným a pozorným publikem, kterého se všichni účastníci zhostili na profesionální úrovni. Přednesené studentské práce obohacují historické poznání a také upozorňují na nové směry bádání a metodologické přístupy. Konference také nabídla platformu pro výměnu názorů a odbornou diskusi. Studenti měli příležitost získat bezprostředně po prezentaci svého výzkumu cennou zpětnou vazbu na své výzkumy, mohli se inspirovat pracemi svých kolegů a navázat cenné kontakty, které mohou být klíčové pro jejich další akademickou a profesní kariéru. Kromě toho konference přispěla bezesporu k posílení spolupráce a vztahů mezi zúčastněnými akademickými pracovišti. Úspěch konference je důkazem, že česká historiografie má stále mnoho zajímavých témat, která mohou i díky mladým a perspektivním badatelům do budoucna určovat kurz české historiografie a potencionálně oslovovat i mezinárodní publikum. Živá diskuse během jednání i v konferenčních kuloárech potvrdila smysluplnost podobných akcí a společenskou relevanci humanitních oborů. Nezbývá než se těšit na další ročník CSVK Historie v roce 2025.

Mgr. Michal Němeček

Ústav historických věd, Fakulta filozofická,
Univerzita Pardubice
michal.nemecek1@student.upce.cz

Mgr. Zbyněk Vydra, Ph.D.

Ústav historických věd, Fakulta filozofická,
Univerzita Pardubice
zbynek.vydra@upce.cz
ORCID: 0000-0002-8009-9404